

Volba dvanáctého apoštola

Rožnov, Střítež: 8.5.2016

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Sk 1, 15 – 26

Text: Sk 1, 24 *Pak se modlili: "Ty, Pane, znáš srdce všech lidí; ukaž, koho z těch dvou sis vyvolil."*

Vzpomínám si, když nám pan farář v náboženství vyprávěl příběh o doplnění apoštolského kruhu, že nás nechal hádat, který ze dvou kandidátů bude losem určen, aby se stal dvanáctým apoštolem. Tajně jsem doufal, že to bude můj jmenovec Josef. Byl jsem však velmi zklamán, že los padl na Matěje. Proč zrovna Matěj a ne Josef? To si někdy říkáme, když nechápeme, proč se některé věci staly tak, jak se staly. Rozhodl o Matějovi pouhý los, čili náhoda? Nebo jak se říká, osud tomu přál? Nebo to byla Boží vůle? Je Boží vůle tak vrtkavá a náhodná jako vržený los? Zkusme se nad tím zamyslet.

Z přečteného oddílu je zřejmé, že apoštolové přistupovali k volbě dvanáctého člena velmi zodpovědně. Jejich rozhodování sestává z jasně promyšlených kroků. Za prvé, stanovili pro kandidáta přesná kritéria. Řekli: "Musí to být jeden z těch mužů, kteří s námi chodili po celý čas, kdy Pán Ježíš byl mezi námi, od křtu Janova až do dne, kdy byl od nás vzat." Musí tedy mít už něco za sebou a musí mít podobnou zkušenost, jako zbylých jedenáct učedníků. Obdobné kritérium najdeme třeba u Timotea, kterému apoštol Pavel radí k volbě biskupů: "Nemá být nově pokřtěný, aby nezpyšněl a nepropadl odsouzení ďáblu." Prostě už musí mít něco za sebou. Druhá věc, kterou apoštolové udělali, bylo to, že celou záležitost předložili Bohu na modlitbách. Modlili se takto: "Ty, Pane, znáš srdce všech lidí; ukaž, koho z těch dvou sis vyvolil, aby převzal místo v této apoštolské službě." Obsahem jejich modlitby je přání poznat Boží vůli. Apoštolové si netroufají hodnotit „srdce lidí“. Netroufají si posuzovat člověka. Protože člověk hledí jen na to, co má před očima, Bůh však hledí k srdci. Vycházejí vlastně z předpokladu, že Hospodin si už dvanáctého apoštola tak jako tak vyvolil a zbývá jen poznat, který to je. A tak dochází k poslednímu kroku volby, a tou je použití losu. Užívání losu jako způsobu zjišťování Boží vůle známe i ze Starého zákona v podobě losovacích kamenů Urim a Thumin Tyto dva kaménky s kladnou a zápornou odpovědí nosil kněz v náprsníku. Po babylonském zajetí se však od této zvláštní praxe patrně ustoupilo. Losování našlo největšího uplatnění především v pohanských kultech. Tyto pohanské losovací praktiky však zapovídá už Mojžíšův zákon, když stanoví, že v Božím lidu se nemá vyskytnout (cit. z kral. překladu) věštec, ani planétník, ani losník, ani hadač. V Novém zákoně je doloženo užití losu vlastně jen zde, při volbě dvanáctého apoštola. Ale význam tohoto losování už nemá zcela onu „věšebnou“ funkci. Jde vlastně o to, aby dvanáctý apoštol byl vybrán stejně nezaslouženě a jakoby namátkou jako zbylých jedenáct. V kralické bibli je to řečeno přesněji. Apoštolové se modlí, aby buď Josef nebo Matěj přijali „los přísluhování tohoto a apoštolství, z něhož jest vypadl Jidáš.“ Los „přísluhování tohoto“ je tu vyjádřením Božího a nikoli lidského povolání. Jde o vědomí, že jsem byl vybrán ne na základě svého vlastního rozhodnutí či z vůle jakéhokoli člověka. Odtud pochopíme i jiné biblické výrazy jako třeba v Kol 1, 12, kde je opět kralicky řečeno, že Bůh nás „hodné učinil účastnosti losu svatých.“ Los svatých je tu opět obrazem povolání, vyvolení a nezasloužené milosti.

Tu a tam se losování užívalo i později v církvi. Např. první biskupové Jednoty bratrské byli také určeni losem. Nakonec i v našem církevním zřízení je zakotven princip losu. Děje se tak v užší volbě při rovnosti hlasů, kdy rozhoduje právě los.

Když to tedy shrneme, apoštolové postupovali takto: 1) stanovili jasná kritéria, učinili jakési výběrové řízení, pak 2) se modlili, předložili svoji volbu Bohu a 3) losovali, tedy v tom posledním kroku zachovali kritérium nezaslouženosti, neboť věděli, že oni sami nebyli vybráni k apoštolství na základě svých lidských předpokladů.

Jistě, ze současného pohledu by se dalo říci, že losováním tu demokracie přišla trochu zkrátka. My jsme v naší společnosti zvyklí, že nejvyšším měřítkem pro rozhodování by mělo být přání většiny. Ale i to má své meze. V knize Ex 23,2 se píše: Nepřidáš se k většině, páchá-li zlo. To je slabina demokracie, že si lidé, pokud se na tom shodnou, mohou odhlasovat prakticky cokoliv, ne

jen správné a dobré věci. Nebo jako v bibli třeba stavbu babylonské věže. Z biblického pohledu je tím nejlepším zřízením theokracie, což je Boží vláda, nebo jak říkáme Boží království. To ale přijde v plnosti až na konci věků. Zde na světě se Boží vláda prosazuje spíše skrytě, nenápadně a nenásilně. „Ne silou, ani mocí, ale Duchem mým, praví Hospodin zástupů“ čteme u Zachariáše. Růst Božího království pouze vyžaduje, abychom mu sami u sebe uvolnili prostor, kam by mohlo prorůstat. Volba dvanáctého apoštola takový prostor poskytuje, nebo spíše vyjadřuje, že ne všechno musíme mít ve své moci a podle své vůle.

Apoštolská modlitba však skutečně vyjadřuje očekávání, že Bůh losem zjeví svou vůli, že ukáže, koho si vyvolil. Modlili se: "Ty, Pane, znáš srdce všech lidí; ukaž, koho z těch dvou sis vyvolil." Všimněte si té úzkostlivé touhy nejednat podle své vůle, nýbrž podle vůle Boží. Můžeme ale vůbec poznat Boží vůli v našich nejrůznějších konkrétních rozhodováních? Existuje Boží vůle pro naše jednotlivé kroky?

Myslím, že se po Boží vůli nebo lépe řečeno po Božích záměrech a cestách ptát máme, ale nikoliv alibisticky, abychom si Boží vůli omluvili svá vlastní rozhodnutí. Boží vůle není něco, s čím bychom mohli volně disponovat a ohánět se s ní, jako s nějakou úřední „Plnou mocí“. Naše rozhodnutí vždy zůstanou našimi rozhodnutími. Ohánět se Boží vůlí, abychom si alibisticky ospravedlnili své vlastní svévolné jednání, to je braní Božího jména nadarmo. My se odkazem na Boží vůli nemůžeme vyhnout odpovědnosti za svá rozhodnutí. Kdo příliš sebevědomě prohlašuje, že jednal podle Boží vůle, ten si musí dát pozor, aby se nerouhal. V dějinách se mnohé křivdy a nespravedlnosti děly právě ve jménu „Boží vůle“. Naše poznávání Boží vůle, které je jen částečné a nedokonalé, vyjadřuje mnohem lépe pokorná modlitba apoštolů: „Ty, Pane, znáš srdce všech lidí; ukaž...“ Ty, Pane, znáš, my ne. Netroufáme si všechno rozhodnout sami. Nestyd' me se říci, že Boží vůli neznáme. My toho spoustu neznáme. Ale ty, Pane, znáš a víš, ukaž... Podobně se modlil už Abrahamův služebník, když hledal ženu pro Izáka, stejně tak se doptával na Hospodinovu vůli třeba král David a stejně se máme ptát i my. Bible nás k tomu vybízí na mnoha místech. Stačí, když otevřeme knihu Žalmů: Ž 105,4 „Dotazujte se na vůli Hospodinovu a jeho moc, jeho tvář hledejte ustavičně.“ Nebo Ž 14,2 „Hospodin na lidi pohlíží z nebe, chce vidět, má-li kdo rozum, dotazuje-li se po Boží vůli.“ V Ž 9,11 je řečeno: „Vždyť ty, kdo se dotazují po tvé vůli, neopouštíš, Hospodine.“ Anebo v knize Pláč Jeremiášův 3,25 se zaslubuje: „Dobrý je Hospodin k těm, kdo v něho naději složí, k duši, jež se na jeho vůli dotazuje.“

Závěrem budiž řečeno: rozhodnutí, jak vybrat dvanáctého apoštola, sestávalo z těchto kroků: 1) stanovení rozumných kritérií, 2) modlitba, tedy předání volby do Božích rukou a 3) los, tedy ponechání prostoru pro Boží jednání a milost. Znamená to na jedné straně užívání zdravého selského rozumu, ale na druhé straně si nečinit patent na rozum. Co můžeme rozhodnout sami, máme tak učinit zodpovědně. To ostatní Pánu Bohu poručeno.

Modlitba: *Pane, ty znáš srdce všech lidí, znáš důsledky našich rozhodnutí, víš to, co my nevíme. Prosíme, ukazuj nám svou vůli a především nás povzbuzuj v touze, nečinit nic o své vlastní vůli, ale jednat v poslušnosti tvého vedení a tvých příkázání. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, přimlouváme se za tvou církev, která je bez tvého Ducha svatého jako plachetnice za bezvětří. Prosíme tě, zavěj svým Duchem a popožeň nás kupředu. At' nejsme nečinní a bez ovoce. Ty sis nás vyvolil a předem určil k tomu, abychom vyšli do světa a sloužili tam, kde je to potřeba. Prosíme tě za kazatele tvé církve, aby byli věrnými svědky tvého evangelia a byli posilováni tvým Duchem. Prosíme tě za presbytery, aby nemalomyslněli a sloužili ti s nasazením a s vírou ve tvou pomoc. Prosíme tě, za celý sbor i za všechny křesťany, vyzbroj nás mocí z výsosti, probud' nás k modlitbám. Dej aby přítomnost Ducha svatého byla patrná v našich sborech, v našich shromážděních, v našich rodinách i v našich srdcích. Dej, at' dovedeme aktivně čekat na tvé činy. Dej, at' jsme vnímaví na tvé působení a uprostraňujme tvému Duchu, aby mezi námi konal tvé dílo spásy. Prosíme, Duchu svatý, přijď a dotkni se netečných srdcí, přijď a proměň celý svět náš v nové stvoření. Amen.*